

2. zeměbrancecký kurs pro štábní důstojníky a

3. zeměbrancecké kadetní školy.

Pomocnými úřady jsou:

a) hlavní sklad pro výzbroj zeměbrany ve Vídni a

b) pro zemské střelce v Innomostí, jichž úkolem jest vyšetřovati a přijímati druhy výzbroje (ruční střelné zbraně a náboje, oděv atd.), rozdělovati a vydávati je jednotlivým sborům zeměbrany a domobraně, uschovávat i účty vésti o rezervních zásobách válečných.

Ústav tento podléhá po stránce technické ministerstvu zemské obrany, ve věcech vojenských a hospodářsko-administrativních velitelství zeměbrany ve Vídni.

Kurs štábních důstojníků pro zeměbranu má za účel poskytnouti hejtmanům zeměbrany příležitost, aby si vymohli získati teoretických vědomostí, jichž třeba jest k povýšení stupňů vyšších.

Zeměbrancecké kadetní školy slouží ke vzdělání osob mužstva zeměbrany na zeměbrancecké důstojníky aktivní i neaktivní. Jednoroční dobrovolníci jsou též účastni přednášek na těchto školách. Počet a rozdělení škol pro důstojnické aspiranty se ročně stanoví dle potřeby. Nyní pozůstávají takovéto školy ve Vídni, Linci, Brně, Štýrském Hradci, Praze, Innomostí, Olomouci, Opavě, Litoměřicích, Krakově, Lvově a Zadru.

XIV. Soudní pravomoc.

Výkon soudní pravomoci v zeměbraně upraven jest zákonem ze dne 2. dubna 1885 č. 93 ř. z. V první instanci rozhoduje zeměbrancecký soud u velitelství zeměbrany, druhou instancí jest vrchní soud vojenský a třetí nejvyšší vojenský soud jako soudy zeměbrany.

XV. Zemští střelci v Tyrolích a Vorarlbersku. (Zem. zák. ze dne 23. ledna 1887 č. 7 z. z. o zemské obraně pro okněžněné hrabství Tyroly a zemi Vorarlberg.) Zemští střelci tvoří integrující část zeměbrany a slouží rovněž jako tato ve válce ku podpoře řádného vojska. V míru výjimečně lze jich též užití k udržení řádu a bezpečnosti uvnitř. Organizaci zemských střelců stanoví císař. O evidenci, správě a výcviku zemských střelců platí tu obdobně tytéž předpisy jako o zeměbraně.

XVI. Uherská zeměbrana (honvédi).

Uherský zákon o zeměbraně (čl. zák. V. z r. 1890) v podstatě srovnává se s rak. zákonem ze dne 24. května 1883; služební řečí však, v níž se též velí, jest řeč maďarská, po př. chorvatská.

Obročí a církevní úřady.

I. Pojem a druhy.

Obročím (beneficium) rozumějí se příjmy trvalé s úřadem církevním (officium) spojené, které jsou majiteli tohoto úřadu zajištěny ze jmění církevního. Zajištění to spočívá na statcích nemovitých nebo za dnešních poměrů nezřídka též na movitém jmění, kapitálech nebo fondech, čímž nabývá obročí nezbytné své povahy trvalosti (objektivní perpetuita). Avšak i úřad, s nímž příjmy ony spojeny jsou, udílí se držiteli na rozdíl od pouhého správce trvale t. j. na čas života (subjektivní perpetuita). Služební příjmy do odvolání uznané slovou manualiemi.

Vývoj církevního obročí dál se dle obdoby světského poměru lenního, odkudž pochodí též příhodnější název církevního práva »beneficium« (léno), kterým ostatně se též obyčejně rozumí církevní úřad samostatný, poněvadž příjmy z obročí vždy předpokládají úřad církevní. Naproti tomu »praebenda«

značila původně podíl připadající každému kanovníku ze jmění kapitolského a i nyní ještě v užším smyslu svém neznamena úřad. Za obročí (správněji: beneficia) mohou se pokládati všechny úřady církevní; ty pak, s kterými spojena jest vlastní a vnější jurisdikce, tedy všechny úřady od biskupství výše, nazývají se vyššími (beneficia maiora), ostatní nižší (beneficia minora); takové úřady, jichž držitelé vykonávají pouhou službu v choru nebo oltární, slovou jednoduché (simplicia) na rozdíl od ostatních úřadů, s nimiž spojena jest správa duší nebo aspoň nějaká čestná přednost (beneficia duplicia, najmě obročí kurátní, dignity, personaty a úřady jiné v kapitolách). Opatství, převorství a jiné úřady spravované příslušníky řádu nějakého spadají pod všeobecný pojem obročí a slovou obročí regulární (řeholní) na rozdíl od sekulárních obročí obsazovaných kněžími světskými. Jinak dělí se obročí dle způsobu obsazení na beneficia electiva, collativa a patronata (viz odst. III.).

II. Zřízení.

Vzhledem k duchovní povaze obročí náleží zřízení nových obročí církevní moci a sice zřizuje vyšší obročí papež, kdežto založení nižších spadá v kompetenci biskupa diecesního; toliko celé kapitoly nemohou být zřízeny beze svolení papežského. Vyhledává se pak ke zřízení obročí, aby zde byl dostatečný důvod (prospěch, ne-li nutnost pro účely církve), vhodné místo (každé obročí má být spojeno s kostelem, biskupství nemají mít sídla svá na místech málo živých), zajištěná dotace, vyslechnutí zúčastněných osob, aby práva třetích porušena nebyla, a v Rakousku žádá se ještě dle § 20 zák. ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z. státního schválení. Soukromé nadace nabývají povahy obročí tím, že jako obročí od církevní vrchnosti přijaty jsou. Všechny bližší podmínky stanoviti jest v zakladací listině (v listině erekční, zřizovací, v listu nadačním). Pozdější změny (»inmnovalce«) ve stavu obročí mohou se státi jen z důležitých příčin, po slyšení účastníků, eventuálně se svolením patrona a dle § 20 cit. zák. se schválením státním od příslušné církevní vrchnosti. Takovými změnami jsou :

1. rozdělení (divisio, sectio či dismembratio totalis), při kterém zřídí se z jednoho obročí několik ;

2. nové ohraničení, jímž se vyloučí části obvodu jistého obročí nebo jen kusy jmění jeho a přidělí se obročí jinému (dismembratio partialis).

Dle § 21 cit. zák. ztrácí posavadní farář při změně obvodu fary všechny nároky na dávky příslušující proti osadníkům jako takovým, vyjma ten případ, že by se zakládaly na důvodu soukromoprávním nebo že by bylo při změně obvodu fary samé něco jiného umluveno.

3. Ztenčení neb obtížení (diminutio) uložením nových povinností úředních nebo hmotných dávek jako ku př. má-li se platiti předchůdci z obročí výslužné.

4. Sloučení (unio) několika obročí v jedno; to se může státi tím způsobem, že se buď

a) propůjčí dvě obročí vždy jen jedinému držiteli, při čemž jinak zachována jest jich právní podstata a samostatnost (unio aequae principalis),

b) nebo že jedno ze dvou obročí pozbude své samostatnosti, podřídí se druhému, takže přecházejí pak jako filiálka v moc každého držitele obročí druhého (unio per subjectionem), nebo

c) dvě obročí zbaví se posavadní podstaty právní a spojí se v jedno třetí nové obročí (unio per confusionem).

5. Inkorporace, kterouž jisté obročí přivtělí se církevní korporaci ku př. kapitole nebo nejčastěji klášteru a to buď jen ve příčině svého jmění (*jure minus pleno*) nebo též zároveň ve příčině úřadu (*pleno jure*).

6. Přenesení (*translatio*) sídla úřadu na jiné místo.

7. Zrušení obročí.

III. Obsazování. Uprázdňená obročí mají býti bez nutného odkladu obsazena, aby církevní úřad tím netrpěl. K tomu stanovena jest všeobecně při nižších obrocích lhůta 6 měsíční, při vyšších lhůta tříměsíční; k volbě papeže přikročiti se má již za deset dní po smrti posledního papeže. Podle § 11. a 12. zák. ze dne 7. května 1874 má se každé uprázdnění ihned zemskému úřadu oznámiti a opětné osazení má se státi zpravidla v roce. Jelikož zvykem jest ucházeti se o nižší úřady, předepsáno jest veřejné vypsání uprázdněných obročí; pro vyšší úřady nemá místa nějaké formální ucházení se. Uchazeč, pokud se týká, vyhládnutý kandidát musí vykázati se stářím zákonným přiměřeným stupni dotyčného obročí, jakož i vědeckým vzděláním k úřadu potřebným, musí být prost skvrny nemanželského původu a prost irregularity a církevních censur; dále musí být i jinak zachovalý a svobodný, příslušníkem kleru a buď míti musí potřebné svěcení pro dotyčný úřad nebo aspoň možnost, že ho ve lhůtě jednoho roku nabude. V Rakousku žádá se nad to ještě státní občanství a bezúhonnost.

O způsobilosti kandidatově rozhoduje církevní vrchnost ku propůjčení obročí oprávněná na základě zkoušky, pro niž předepsána jest určitá forma, jde-li v osazení obročí kurátních (se správou duší spojených).

Církevní vrchnost má poměrně zřídka jen volné právo propůjčovací (*collatio libera*), ana má jen potvrzovati v případech daleko četnějších kněze oprávněnými osobami zvolené nebo zeměpánem jmenované, pokud se týká, má kandidata patronem praesentovaného (viz čl. Patronát) církevně dosaditi (*collatio necessaria*).

Kdo byl právoplatně zvolen, jmenován nebo praesentován, tomu propůjčeno jest *ius ad rem* t. j. osobní právo žádati, aby v obročí byl uveden; konfirmací nebo institucí naproti tomu udílí se mu *ius in re* t. j. věcné právo k obročí neb oprávnění, vzítí obročí v držení a církevní úřad nastoupiti.

Skutečné, fysické vzetí obročí v držbu se strany biskupů děje se pak ihned slavnostní intronisací (nastolením), se strany kanovníků instalací předsevzatou od kapitolského děkana t. j. uvedením ve stan (*stallum*) nebo v místo v choru. Faráři uvedeni nebo jak se i zde říkává instalování bývají od okresního vikáře nebo děkana, jako zmocněnců biskupa, event. za spolupůsobení patrona a spoluúddů správy jmění církevního. V Rakousku musí biskup dle § 6. zák. ze dne 7. května 1874 vyhládnutého kandidata volným propůjčením nebo praesentací se strany soukromého patrona, jakož i správce ustanoveného pro inkorporované obročí dříve zemské vládě oznámiti, která má právo s biskupem sděliti jakékoli námitky s udáním důvodů. Nepodá-li vláda do 30 dnů žádných námitek, může být dotyčný kněz bez dalšího instituován.

Užívá-li kdo již jednoho obročí, nemůže nabýti druhého, poněvadž tomu brání záповěď kumulace nebo »plurality« obročí. Jenom tomu propůjčeno může býti ještě druhé spojitelné (*compatibilis*) t. j. jednoduché obročí, s nímž spojena není povinnost residenční, jestliže obročí jeho neposkytuje mu výživu stavu jeho přiměřenou.

IV. Práva a povinnosti.

Majiteli obročí přináležejí ode dne kanonické instituce úplné právo požívací na jmění obročenské (*fructus facit suos*); jemu připadají tedy výtěžky z polí a kapitolů, které tvoří dotaci obročí, a s příjmy těmito nakládati může zcela libovolně jsa svému svědomí pouze zodpověden. Avšak vlastní jmění kmenové jest mu zachovati v neztenčeném stavu a spravovati dle pravidel platných o správě jmění církevního.

Ohledně církevního úřadu jest zavázán k osobnímu vykonávání úkonů s ním spojených a smí je přepustiti příkazanému sobě pomocníku (v úřadě) nebo náměstkovi svému jen potud, pokud sám jich provésti nemůže. Takovou osobní povinností jest povinnost residenční t. j. povinnost nepřerušeno (trvalého) pobytu v místě úřadu. Biskupové smějí bez papežského schválení a bez příčiny právem uznané (ku př. účastenství na koncilu) nanejvýš na 2—3 měsíce v roce ze své diecése se vzdáliti; farář musí míti dle pražské synody provinciální z r. 1860 souhlas vikáře, chce-li se vzdáliti na více než tři dny, k nepřítomnosti na více než 6 dnů potřebí má dovolení biskupského. Bezprávné vzdálení se působí ztrátu nároků na běžné výtěžky obročenské a tvrdošijné zanedbávání povinnosti residenční může být vrchností trestáno i odnětím obročí.

V. Uprázdňení nastává:

1. po právu (*ipso iure*):

- a) smrtí majitele,
- b) složením slavných slibů řeholních,
- c) vstoupením v manželství i když by toto neplatným bylo, jako u kněží s vyšším svěcením, leč že by neplatnost zakládala se na nedostatku souhlasu (konsensu) ku př. při fyzickém donucení.
- d) dosažením jiného obročí, které s dosavadním nedá se sloučiti,
- e) nedosažením potřebného svěcení při beneficiích kurátních během roční lhůty, nebo svěcení biskupského ve lhůtě štiměsíční;
- f) spácháním zločinu, který *ipso facto* má za následek ztrátu obročí jako apostasie (odpadnutí od víry) nebo haeresie (kacířství).

2. v úli obročnickovou:

a) vzdáním se (*resignací, renunciací*), které státi se může jen ze závažných důvodů a do rukou příslušné vrchnosti a dáno býti musí bezplatně, bez výhrady a bezpodmínečně, pokud vrchnost (představený) podmínku nějakou (ku př. výslužné) nedovolí; soukromé úmluvy o nastupování (v obročí) jsou neplatny jak dle práva církevního tak i dle § 13. zák. ze dne 7. května 1874;

b) výměnou za jiné neuprázdňené obročí, při čemž obě strany vyměňující za souhlasu představeného tím způsobem zřikají se svých obročí, že představený propůjčuje obročí jednoho druhému; při obročích patronátních potřebí jest ještě k tomu souhlasu patronova.

3. přeložením (*transferováním*), které může předsevzítí představený z důvodů veřejného církevního zájmu (zvláště u biskupů), nebo z osobních ohledů (*translatio oeconomica*) nebo z trestu.

4. sesazením (bez vykázání jiného obročí), které připouští se na základě těžkých přečinů služebních nebo jiných zločinů, které za následek mají degradaci (snížení) (viz čl. Duchovenstvo); sesazení to se vykoná příslušným představeným po provedeném řízení kanovníckém. § 8. zákona ze dne 7. května 1874 stanoví v té příčině: »Pozbude-li držitel církevního

úřadu nebo církevního obročí rakouského státního občanství, nebo byl-li uznán vinným zločinem nebo činem trestným ze ziskuchtivosti, proti mravnosti nebo činem působícím veřejné pohoršení, jest státní správa kultu oprávněna žádati za jeho odstranění z úřadu neb obročí. Nevyhoví-li církevní úřady žádosti vlády ve přiměřené lhůtě, jest pokládati úřad neb obročí pro státní obor za uprázdněné a vláda má o to se postarati, aby ony záležitosti, které vznášejí státní zákony na řádného správce duší, po takovou dobu obstarávána byla jinou, vládou ustanovenou osobou, až dotyčný úřad církevní obsazen bude způsobem od státu uznaným.«

V. O správě obročí po čas uprázdnění viz čl. Intercalare.

Obuvnictví.

Obuvnická živnost náleží k živnostem řemeslným:

I. **Rozsah:** Obuvníci jsou oprávněni hotoviti a prodávati boty a střevíce z plsti a sukna, jelikož k výrobě těchto mohou užití látky kterékoli a s výrobky těmi pak mohou obchod vésti (obch. a živ. kom. v Praze, sb. »Freyova a Marešova« č. 1135); náleží tudíž i výroba soukenných střeviců s podešvy koženými k živnostenským oprávněním obuvníků vyhrazeným, nikoli však — rovněž jako ne výroba střeviců plstěných — výroba prostých soukenných střeviců, jichž podešve pozůstávají toliko z několika na se přišitých vrstev soukenných. Výrobu takových prostých střeviců soukenných jest pokládati za živnost volnou (obch. a živ. kom. v Opavě, sb. »Freyova a Marešova« č. 1137). Obuvník jest též oprávněn vyráběti střevíce kožené s dřevěnými podešvy a naopak (obch. a živ. kom. v Celovci, cit. sb. č. 1143).

II. Výroba obuvnických svrchků dle výnosu min. obch. ve srozumění s min. vn. vydaného tvoří integrující součást živnosti obuvnické a musí tudíž uchazeči o jmenovanou živnost, pokud se provozuje způsobem řemeslným, před nastoupením živnosti podati průkaz způsobilosti podobně jako při nastoupení řemeslné živnosti obuvnické (vým. ze dne 23. května 1888 č. 35903 z r. 1889 cit. sb. č. 1147).

III. Výroba ozdob na střevíce ze stužek, látek vlněných a hedbávných jest živností volnou (obch. a živ. kom. v Praze, cit. sb. č. 1148).

IV. **Obchod s obuvnickými potřebami:** Obuvníci nemají práva prodávati potřeby obuvnické, jelikož dle § 5. dvor. nař. ze dne 12. prosince 1799 živnost obuvnická a obchod potřebami obuvnickými tvoří dvě živnosti rozdílné (obch. a živ. kom. ve Vídni, cit. sb. č. 1152).

V. **Výroba leštidla na boty:** Obuvník může sice leštadlo sám vyráběti potud, pokud ho sám na výrobky své užije, není však oprávněn po živnostensku vyráběti je za účelem prodeje pro cizí spotřebu; jelikož leštadlo slouží k appretuře jistých obuvnických výrobků a úpravě jich pro prodej, nemůže tudíž obuvníku býti bráněno, leštadlo k tomuto účelu připravovati a užívati, kdežto právo k prodeji jeho jakožto samostatného výrobku živnostenského ani ze živnostenského oprávnění obuvníka ani z ustanovení § 37 živ. ř. odvozováno býti nemůže (roz. štýrského místodržitelství ze dne 30. prosince 1895 č. 35023, cit. sb. č. 3041).

Obviněný (v řízení trestním).

I. Pojem.

V řízení před sborovými soudy I. stolice pokládá se osoba, na níž lpí podezření, že dopustila se činu trestného, tenkrát za obviněného, když učiněn byl návrh, aby se zavedlo proti ní přípravné vyšetřování neb